

„Kwestionariusz stylu pracy nauczyciela muzyki” - opis skal

Kwestionariusz ten mojego autorstwa stworzony został dla potrzeb pracy doktorskiej pt. *Kształtowanie motywacji a nauka gry na instrumencie uczniów szkoły muzycznej I stopnia*, napisanej pod kierunkiem prof. Zofii Konaszkiewicz i obronionej na Uniwersytecie Muzycznym im. F.Chopina w Warszawie w 2008 roku. Ma charakter eksperymentalny i nie jest narzędziem standaryzowanym.

Zawiera stwierdzenia sformułowane na podstawie modeli optymalnego nauczyciela gry, teorii faz rozwoju muzycznego L.Sośniak, wyników badań nad cechami i sposobem nauczania efektywnych nauczycieli, teorii stylów nauczania, a także pamięci własnych doświadczeń jako uczennicy szkoły muzycznej, przeprowadzonych obserwacji procesu nauczania gry, rozmów z nauczycielami i uczniami szkoły muzycznej.

Dzisiaj, w roku 2021, mając 24 lata stażu pracy jako psycholog i doświadczenie między innymi rodzica uczniów szkoły muzycznej, z pewnością zweryfikowałabym niektóre ze stwierdzeń zamieszczonych w tej metodzie. Doświadczenia nauki zdalnej przez ostatni rok także istotnie zweryfikowały dotychczasowy sposób pracy z uczniem.

Myślę jednak, że przedstawiona metoda posłuży do podtrzymania ważnej dyskusji na temat roli nauczyciela i preferowanego przez niego stylu pracy z uczniem.

Kwestionariusz liczy 71 stwierdzeń. Po każdym zdaniu następują do wyboru odpowiedzi: tak, raczej tak, nie wiem, raczej nie, nie. Osoba badana zakreśla wybraną odpowiedź, deklarując czy zgadza się i w jakim stopniu z danym stwierdzeniem.

Ankieta służy do określenia przekonań nauczycieli na temat:

1. nauczania gry dzieci w młodszym wieku szkolnym, materiału i celów nauczania
2. sposobów motywowania dziecka do nauki gry
3. obrazu własnej osoby jako muzyka i jako nauczyciela muzyki
4. preferowanego stylu pracy z dzieckiem oraz elastyczności w stosowaniu stylu nauczania

W literaturze w podobny sposób prowadził badania Andrzej Strzałecki „Style zachowania się”, Maria Ziemska oraz Mieczysław Płopa – kwestionariusz postaw rodzicielskich.

Stwierdzenia zawarte w kwestionariuszu dotyczą:

1. celów nauczania – priorytetów w pracy nauczyciela

Nr 1 „Nauczyciel efektywny to taki, którego uczniowie osiągają wyższe od przeciętnych wyniki na egzaminach z instrumentu głównego.”

Nr 16 „Szczególny nacisk kładę na technikę grania i kształcenie aparatu wykonawczego.”

Nr 57 „Dbam o to, aby każdy kolejny utwór przynosił nowe, trudniejsze problemy techniczno – wykonawcze.”

2. pomocy nauczyciela w nawiązaniu przez dziecko kontaktu z muzyką

Nr 3 „Na lekcjach wiele czasu poświęcam na nawiązanie przez dziecko emocjonalnego kontaktu z muzyką.”

Nr 13 „Ważniejszy niż rozwijanie umiejętności technicznych jest taki dobór programu, który odpowiada muzycznym upodobaniom ucznia.”

Nr 21 „Wiele czasu i uwagi poświęcam muzycznemu rozbudzeniu dziecka i jego inicjacji w świat wartości muzycznych.”

Nr 28 „Sam decyduję o programie nauczania, ponieważ tak jest dla procesu nauczania gry najkorzystniej.”

Nr 47 „Przy wyborze programu nauczania powinno decydować przede wszystkim zdanie ucznia – jego upodobania i cechy.”

Nr 58 „Moje lekcje z dziećmi polegają głównie na zabawie z instrumentem – poszukujemy różnych możliwości wydobywania dźwięku, układamy melodie itp.”

3. relacji nauczyciel – uczeń, stosunku nauczyciela do uczniów

Nr 6 „Dzieci zwierają mi się ze swych przeżyć; wiem dużo o ich sprawach, również pozaszkolnych.”

Nr 24 „Na lekcji staram się wprowadzać pogodny nastrój i zaprzyjaźnić się z dzieckiem.”

Nr 32 „Mam z moimi uczniami bliskie emocjonalne relacje.”

Nr 17 „Dziecko rozpoczynające naukę w szkole to przede wszystkim siedmiolatek – ze wszystkimi właściwościami tego wieku.”

Nr 23 „Szkoła muzyczna jest elitarna – musi być w niej duży odsiew uczniów, gdyż niewielu spośród uczniów szkoły muzycznej nadaje się na muzyków.”

Nr 29 „Uczeń w szkole muzycznej powinien być traktowany jako osobowość artystyczna.”

Nr 37 „Uczniowie o cechach utrudniających naukę w szkole muzycznej (neurotyczność, silne pozamuzyczne zainteresowania) powinni ulegać odsiewowi”, aby nie marnować potencjału szkoły i własnego.”

Nr 38 „Uczniowie mało odporni psychicznie nie nadają się do kształcenia w szkole muzycznej.”

Nr 50 „Akceptuję i wyjaśniam postawy albo objawy uczuć ucznia, np. treść.”

Nr 51 „Każdy uczeń, który przeszedł selekcję do szkoły muzycznej jest w stanie ukończyć szkołę muzyczną pierwszego stopnia.”

4. obrazu własnej osoby nauczyciela jako muzyka i pedagoga

Jak nauczyciel spoznacza swój zawód, jak ocenia swoje przygotowanie pedagogiczne do nauczania gry, czy ma satysfakcję z wykonywanego zawodu?

Nr 2 „Prowadzę działalność koncertową”

Nr 4 „Interesuję się nowymi kierunkami filozofii, sztuki i nauki.”

Nr 7 „Podając się nauczania niewiele wiedziałem o specyfice pedagogiki muzycznej.”

Nr 9 „Działalność pedagogiczna była jak najdalej w moich planach podczas studiów.”

Nr 12 „Nowe i trudne problemy pedagogiczne są dla mnie zachętą do działania.”

Nr 15 „Pedagog – wirtuoz (koncertujący) ma bezsporną przewagę nad pedagogiem wyłącznie

uczącym (możliwość żywego przekazu, realnego przykładu).”

Nr 18 „Widzę wyraźnie swoje przyszłe osiągnięcia zawodowe jako nauczyciel muzyki.”

Nr 20 „Cały czas rozwijam się jako muzyk.”

Nr 27 „Według mnie „nauczyciel muzyki” jest dobrym zawodem.”

Nr 35 „Często wątpię w powodzenie mojej pracy.”

Nr 39 „Nauczyciele muzyki są w zadowalającym stopniu wykształceni pod względem psychologicznym i pedagogicznym.”

Nr 40 „Poza godzinami pracy często myślę o rozwiązywanych problemach.”

Nr 46 „Koledzy mówią, że mam intuicję co do uczniów.”

Nr 48 „Prowadząc lekcję czuję, że daję z siebie wszystko.”

Nr 54 „Wolę sam/sama grać niż uczyć gry.”

Nr 60 „Lubię pracować z nietypowymi i kontrowersyjnymi uczniami.”

Nr 63 „Często na lekcjach czuję się zmęczony i zniechęcony.”

Nr 68 „Czytam regularnie literaturę zawodową.”

Nr 71 „Lubię uczyć.”

5. elastyczności nauczyciela w doborze sposobu nauczania

Nr 8 „Jestem przeciwnikiem wszelkich schematów lekcyjnych czy z góry ustalonych typów lekcji.”

Nr 22 „Chętnie zmieniam metody i sposoby rozwiązywania problemów.”

Nr 25 „Jestem skłonny stosować u uczniów tę samą metodę, według której sam byłem uczony.”

Nr 30 „Gdy przyzwyczaję się do jakiegoś rozwiązania, trudno rezygnuję z posługiwania się nim.”

Nr 34 „Mam swoje wypróbowane procedury nauczania i utwory, które zadaję, i od jakiegoś czasu z powodzeniem trzymam się ich.”

Nr 59 „Stosuję określony, sprawdzony scenariusz przebiegu lekcji.”

6. atmosfery i sposobu prowadzenia lekcji

Nr 26 „Dzieci lubią przychodzić na moje lekcje; są na nich pogodne i odprężone.”

Nr 33 „Na moich lekcjach uczniowie wyrażają własne poglądy swobodnie – spontanicznie albo w odpowiedzi na moją prośbę.”

Nr 42 „Na lekcji koncentruję się na przekazaniu uczniowi określonej wiedzy i umiejętności.”

Nr 52 „Z powodu braku czasu moje lekcje polegają głównie na odsłuchaniu tego, co uczeń przygotował i zleceniu następnych zadań do domu.”

Nr 53 „Często przyjmuję na lekcji rozwiązanie problemu podane przez ucznia.”

Nr 62 „Najkorzystniej dla procesu nauczania gry jest, aby wolność wyrażania własnych myśli przez ucznia na lekcji była limitowana.”

Nr 65 „Starannie planuję czas lekcji; dbam, by nie marnować czasu na czynności inne niż realizacja materiału.”

Nr 66 „Całymi godzinami ćwiczę z uczniami trudne fragmenty utworów.”

Nr 69 „Na moich lekcjach w młodszych klasach często uczestniczą rodzice ucznia.”

Nr 70 „Na lekcji część czasu poświęcam wdrażaniu ucznia do samodzielnego ćwiczenia.”

7. poglądów na sposób motywowania uczniów do nauki

Nr 5 „Tylko nauczyciel wymagający i stanowczy może zmobilizować ucznia do wysiłku”

Nr 10 „Krytykowanie ucznia jest użyteczne, gdy celem jest zmiana zachowania ucznia z nieakceptowalnego na akceptowalne.”

Nr 11 „W muzyce jest podobnie jak w sporcie: im wcześniej dziecko zacznie intensywnie trenować, tym więcej osiągnie.”

Nr 19 „Zadaniem ucznia jest realizować polecenia nauczyciela.”

Nr 31 „Dobrze, gdy uczeń zna swoje braki i ograniczenia i pamięta o nich.”

Nr 41 „Często mam trudności z przekonaniem dzieci do wysiłku – moi uczniowie nie lubią ćwiczyć.”

Nr 45 „Uczeń powinien się podporządkować wskazówkom, które podaję na lekcji.”

Nr 49 „Wytworzenie na lekcji pewnego napięcia i presji na ucznia często podnosi jego mobilizację i efekty pracy.”

Nr 55 „Od pierwszej klasy należy traktować uczniów szkoły muzycznej jak profesjonalistów i wdrażać do charakteru zawodu i zadań muzycznych.”

Nr 56 „Uczeń powinien zdawać sobie sprawę z tego, że nauka gry jest ciężką, żmudną, często niewdzięczną pracą.”

Nr 64 „Motywuję uczniów do pracy stosując głównie zachęty i pochwały.”

8. problemu dbania o samoocenę ucznia

Nr 14 „Nigdy nie mówię uczniom w młodszych klasach, że coś jest trudne.”

Nr 36 „Jednym z ważniejszych zadań nauczyciela jest dbanie o samoocenę ucznia, rozwijanie u niego pewności siebie.”

Nr 43 „Tak staram się potraktować cechy ucznia, aby raczej sprzyjały opanowaniu materiału, niż to utrudniały.”

Nr 44 „Dbam o samoocenę ucznia poprzez częste pochwały, pomagam rozwinąć pewność siebie.”

Nr 61 „Nieustannie dostarczam uczniom pozytywnej informacji zwrotnej i nie szczędzę zachęty.”